

ravnokar dovršil ljubljansko učiteljsko, je padel junaške smrti za domovino in cesarja v ljutih bojih dne 13. avgusta t. l. — Naskakoval je sovražne postojanke in jih dosegel. Kar se pojavi pred njim truma sovražnikov. Puškino kopito ga je v boju na nož zadelo po glavi, da je obležal na mestu mrtev. Tudi njega čaka, žal, šele po smrti zasluženo odlikovanje. — Zgrudil se je v prerani grob zopet eden najmlajših tovarišev.

Bodijunaku-učitelju, ki mu še ni bilo dano, da bi med slovenskim narodom vzgajal in učil mladino, ohranjen blagin trajen spomin!

NA DEŽELNE GOSPODARSKE POMOŽNE URADE ZA VPOKLICANE

se smejo obračati častniki in vojaki, ki pred vpoklicanjem ali iz vojne svojih zasebnopravnih zadev ne morejo urediti, kakor tudi njihovi sorodniki (rodovinski člani), da morejo le-ti v imenu vpoklicanih vzeti ureditev navedenih zadev v roke. V onih slučajih, kjer je po zakonitih predpisih potrebno odvetniško zastopstvo, zlasti pri pravnih pred sodnim dvorom ali pritožbah zoper ukrepe komisij za odmero preživitve na c. kr. upravno sodišče, je možno dobiti pravnega zastopnika po gospodarsko-pomožnih uradih. Taki gospodarsko-pomožni uradi obstoje: v Ljubljani (deželno sodišče, soba št. 114 in mestna hiša), na sedežih c. kr. okrajnih glavarstev in večini občinskih zastopov.

ŠESTMESEČNI TEČAJ ZA IZOBRAZBO BOLNIŠKIH SESTER.

Z ozirom na čezdalje večjo potrebo strokovno izučeni pomožnih oseb za vse oddelke javne zdravniške oskrbe je odredilo zunanje ministrstvo, da se ustanove šestmesečni stalni tečaji za temeljito izobrazbo bolniških strežnic, in je izdalo splošne predpise za ustroj teh tečajev. Tiste, ki se udeležijo teh tečajev, bodo imele v prvi vrsti dovoljenje, da bodo smele delovati kot uradne oskrbniške sestre v službi oskrbnih postaj za tuberkulozne, pijance, dojenčke, končno v službi epidemičnih zavodov kakor tudi na drugih področjih javne zdravstvene službe (n. pr. kot občinske sestre).

LETAKI SOVRAŽNIKOV.

Laški letalci mečejo med vožnjo čez naše kraje letake itd., katerih vsebina je popolnoma neresnična. Shranjevanje takih letakov je prepovedano. Najdene ali dobljene letake je brez odloga in v vsakem posameznem slučaju oddati najbližji vojaški ali varnostni oblasti ali patrulji. Prestopke te prepovedi bodo kaznovali politiške okrajne oblasti, odnosno policijsko ravnanje v Ljubljani po cesarski naredbi z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, z denarnimi globami do 200 K ali z zaporom do 14 dni.

PRAVOSLAVNA PROPAGANDA V VZHODNI GALICIJI.

Nadškof Volinije Eulogij je izdal nalog vsem tistim pravoslavim duhovnikom, ki so morali bežati pred našo ofenzivo leta 1915. iz vzhodne Galicije v Rusijo, da se vrnejo v Galicijo in prično s svojim delovanjem. Marca leta 1915. je nadškof Eulogij sporočil sv. sinodu v Petrograd, da se mu je posrečilo ustanoviti v vzhodni Galiciji 152 pravoslavni župnij.

VOJNI NAMENI VSENMENCEV.

V vsenemški agrarni »Deutsche Tageszeitung« opisuje grof Reventlov svoje in svojih pristašev vojne namene. Zlasti se ozira v svojem razmišljanju na usodo Belgije. Grof zahteva realno jamstvo glede politiške kakor tudi gospodarske oblasti nad Belgijo, odklanja pa kakršnokoli mednarodno sporazumljenje. Belgija je življensko vprašanje Nemčije in nemškega naroda. Govorice glede obnovitve belgijske države naj nas ne brigajo; Belgija je stvar, ki ne more dati nikakršnega jamstva; belgijskega naroda sploh ni. — Reventlov hoče Belgijo okupirati. Ni pa verjetno, da ima mož pravico govoriti tako v imenu nemškega naroda.

TRETJA ZIMSKA VOJNA?

Iz Berna poročajo: Polkovnik Stegemann piše v »Bundu«: Skupni strateški položaj je napet, in na obeh straneh se s skrajnim naporom bore za odločitev. Če vzamemo, da so velika napadalna podjetja na vseh frontah ustavljena in Nemčija pošlje na bojišče svoje rezerve, da bi po možnosti vnovič določila razvoj od

znotraj na zunan, potem moramo računati s tretjo zimsko vojno. Odločilni uspehi entente so tembolj dvomljivi, čimbolj se njene ofenzive zavlačujejo. — Iz Pariza poročajo, da je Joffre izjavil zastopnikom časopisja: Naši sovražniki so že vpoklicali svoje zadnje rezerve. Nič več ne morejo svojih rezerv pošiljati od ene točke na drugo. Ni moja naloga, odgovoriti na vprašanje koliko časa bo še trajala vojna. Mogoče še tedne, mogoče tudi manj, najbrž bo pa končana, še preden bodo naši sovražniki končno izmučeni. To izmučenje bo brez dvoma nastopilo. Sovražnik ve prav tako kot mi, da se je vojna zasukala. Šmesečni odpor Francozov pri Verdunu je izjalovil nemški načrt in izpremenil položaj v našo korist. — Iz Pariza poročajo preko Haaga: Vojno vodstvo in vojna uprava se bavita prav tako kot finančno ministrstvo z odredbami in pripravi za tretjo zimsko vojno. — Dopisnik »Italijske« poroča s Francoskega: Velika ofenziva na zahodni fronti se polagoma izpreminja v vrsto krajin bojov. Vsi znaki pa kažejo, da se vsi pripravljajo na tretjo zimsko vojno, ki bo strašnejša od dosedanjih bojov.

ZA METROPOLITA ROMUNSKO PRAVOSLAVNE CERKVE NA OGRSKEM

je bil izvoljen ogrski državni poslanec prelat Bazilij Mangra, intimen prijatelj grofa Tisze in zastopnik romunske-madžarske vzajemnosti. Spomladi leta 1914. so priredili romunski radikalni krogi veliko gonjo proti prelatu Mangri, češ, da je madžaron najhujše vrste in izdajalec, ker je svoj čas pripadal nacionalistični romunski stranki.

VPOKLIC ČRNOVOJNIKOV.

Na zadnjih prebiranjih za spodobne spoznani črnovojniki letnikov 1896 do 1898 in 1889 do 1885 vpoklicani na dan 28. avgusta pod orožje. Letniki 1892, 1891 in 1890 ter letniki izpod 1885 pridejo v prihodnjih vpoklicih na vrsto. Na Ogrskem so vpoklicani vsi letniki od 1885. do 1897. — Kakor poročajo graški listi, bodo ostali črnovojniki vpoklicani dne 10. septembra.

UČITELJI IN UREDNIKI V RUSIJI OPROŠČENI VOJAŠKE SLUŽBE.

Iz Kodanja poročajo: Izšel je ukaz ruskega vojnega ministra, ki oprostja od vojaške službe črnovojnike učitelje, da ne bodo morali zapirati šol. Oprostili so tudi vse urednike dnevnikov glede na važnost njih sodelovanja pri organizaciji vojske.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIZ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Prispevki ljudske šole v Dragatušu v Besi Krajini 289 K 59 vin.; Dragotin Rostohar, nadučitelj v Cerkljah pri Kostanjevici, 10 K; ljudska šola v Trnovem na Notranjskem (razne zbirke) 939 K 60 vin.; skupaj 1239 K 19 vin. V zadnji štev. izkazanih 176.048 K 24 v. Danes izkazanih 1.239 » 19 »

Doslej nabranih 177.287 K 43 v.

IV. VOJNO POSOJILO.

Nadučitelj V. Pulko na Gorici pri Mozirju pridobil 11.300 K (ne 10.300 K, kakor v 16. štev. napačno poročano, torej 1000 K več); šolski okoliš v Dragatušu v Beli Krajini 289 K 59 vin.; Dragotin Fr. Potokarja 64.500 K in otroškega vojnega posojila 38 K (III. vojnega posojila pa 3.600 K); šola v Trnovem na Notranjskem, in sicer: učiteljstvo 500 K (III. voj. posojila 400 K); učenci 6700 K, drugi po nadučitelju 3400 K (III. voj. posojila 600 K), skupaj IV. voj. posojila 10.600 K (III. pa 1000 K); skupaj 76.138 K. (III. voj. pos. prišteto spodaj.) V zadnji štev. izkazanih 2.240.900 K — v. Danes izkazanih 76.138 » — » Skupaj IV. vojno posojilo 2.317.038 K — v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Za »Rdeči križ« itd. 177.287 K 43 v. III. vojno posojilo 278.748 » 69 » IV. vojno posojilo 2.317.038 » — » Srednje šole 29.704 » 58 »

Končna vsota 2.802.779 K 70 v.

Naročajte in širite naš list!

Podržavljenje ljudskega šolstva.

Štev. 15. letošnjega »Učit. Tov.« je priobčila Zavezino okrožnico na včlanjenje učiteljska društva, po kateri naj se ta izrazijo, kakšno stališče zavzamejo napram podržavljenju šolstva. Kot nekaj komentar za mnenja drugih učiteljskih zvez v Avstriji je prinesel »Učit. Tov.« v 14. štev. kratek članek »Kaj bo z ljudsko šolo«; navedlo se je v njem stališče Zveze čeških učiteljskih društev, ki se je izjavila proti podržavljenju, »ker bi naša narodna avtonomija izgubila kos svojih tal«.

Ne vem seveda, kakšno stališče so zavzemale pri odgovoru na Zavezino okrožnico naša učiteljska društva, a opomniti se mi zdi potrebno, da se je Nemško-avstrijska učiteljska Zveza na svojem delegacijskem zborovanju dne 20. julija t. l. v Lincu izrekla z večino za podržavljenje ljudskega šolstva, in da so glasovali za ta predlog vsi odposlanci razen onih z Nižjeavstrijskega, Moravskega in razen dela šlezkih delegatov. Vse eno je zdaj ta obvezni sklep za vse nemško-avstrijsko učiteljstvo.

K našemu tozadevnemu stališču pripominjamo osebno nekaj besed.

Recimo, da se priklopimo češkemu učiteljstvu s svojo zahtevo. Reforma šolstva mora priti, zakaj zahtevajo jo razmere. Ali pa je pravilno, če družimo to čisto šolsko zadevo s politiško zadevo narodne avtonomije? Odgovarjam s kategoričnim ne, ker bi bilo za nas vsekakor že enkrat potreba, da ločimo šolska od politiških vprašanj. Narodno avtonomno šolstvo naj družijo z vprašanjem narodne avtonomije politiki, če se jim zdi potrebno in če upajo, da dosežejo uspeh — prvega jim ne bomo branili in veselili se bomo njihovega uspeha; napačno pa bi bilo za šolnike, da bi postavljali vse svoje zahteve o preustrojitvi šolstva na ta temelj. Zgodi se namreč do cela lahko, da obvisi v zraku vse reformsko skupno delo, kakor visi v zraku še vedno vprašanje narodne avtonomije. Gotovo je, da si jo želimo; ampak pri šolsko-reformnem vprašanju forciramo narodno avtonomijo brez potrebe; z njim je ne bomo pospešili in ne ovirali, zato je združitve teh vprašanj precej nesrečna, brez ozira na to, da posegamo pri popolnoma šolskem vprašanju brez potrebe na politiško polje.

Naj pa se reši šolsko vprašanje na tisto piat, ki se hoče, vedno ostane v prvi vrsti gmotno vprašanje. S tega stališča moramo izraziti: Ali bi bilo za nas umestno, da valimo narodni avtonomiji v naročje to stran? Bogata Češka in Moravska, industrialna Nižjeavstrijska in Šlezija si lahko privoščijo, da si ne belijo s tem glave. Smemo li pa opustiti to tudi siromašni Slovenci? Kateri realni politik, ki se bo potegoval za narodno avtonomijo, bo hotel natveziti tej tako ogromno gmotno žrtev? Niti eden! Že pri deželnih avtonomijah se je izigravalo — ali po pravici ali namišljeno — ravno šolstvo vedno za grobokopa deželnih financ, in vendar nosijo te le del vseh stroškov. Narodna avtonomija pa bi morala prevzeti vse! Besede o veliki vrednosti narodne izobrazbe so resnične; a dokler temelji vse pridobivanje vseh vrednot na ogromni narodovi gmotni žrtvi, dokler občuti narod sam vso njeno pezo, toliko časa bodo še vedno šoli bolj v škodo kot v korist. Velik del nasprotstva napram šoli ima svoj izvor edinole v nepravilni razdelitvi stroškov za njo.

Verjamemo celo vzlic dobremu mnenju o blagi skrbi države za vse njene narode, da se celo država sama rada otrešla šolskih stroškov; a ker je tudi gotovo, da bi jih — vsaj naša — narodna avtonomija ne zmagovala, ostanjejo lahko tudi vsi novi šolski zakoniki »biser avstr. osn. drž. zak.«, a učiteljstvo bi še vedno preklinjalo kak »§ 5«.

Naj pa bi država še tako prepustila vse šolstvo narodnim avtonomijam, vrhovnega nadzorništva se gotovo ne odreče, ker se ga kot čuvarica nad vsemi avtonomijami odreči ne more. Kakšen kaos pa bi nastal iz tega razmerja med plačnikom-nezapovednikom in zapovednikom-plačnikom, o tem premišljuje lahko tudi največji optimist, a do povoljnega zaključka težko, če dospe.

Končno pa, kje imamo zasiguranost, da izpolni narodna avtonomija svojo dolžnost napram lastnemu šolstvu? Ali so jo vršile deželne avtonomije? Učimo se za bodočnost iz zgodovine dni, ki smo jih v tem oziru doživeli in ki jih še doživljamo, in težko, da bi našli preveč optimistov, ki bi verjeli v to novo obljubljeno deželo.

Vse navedeno je moje osebno mnenje in ga zastopam kot tako. Nič drugače ni tudi predlog, ki ga pišem v premišljevanje slovenskemu učiteljstvu in za znabitno prijazno upoštevanje na mestu, kjer se bo odločevalo o tozadevnem stališču vse-slovenskega učiteljstva.

Zahtevajmo podržavljenje ljudskega šolstva, ki se muma mora priznati odločno narodni značaj v vsem njegovem ustroju!

Za tako šolstvo se država mora odločiti, če pritisnejo nanjo vsi avstrijski narodi; za tako šolstvo bi se zavzemale lahko z vsemi silami vsaka narodna avtonomija, ker bi bila zainteresirana na njem moralno, ne pa tudi materialno; tako šolstvo morajo priboriti vsakemu narodu njegove žrtve v sedanji dobi. —

Tooliko sem hotel povedati, oziraje se predvsem na naše razmere in potrebe. Drugi narodi imajo lahko drugačne te, drugačne one; njihovim zahtevam se prilagodimo v toliko, kolikor je v korist našega naroda in šolstva za tega. Vsekakor pa se zavedamo, da zahtevamo reformo šolstva kot šolniki in ne kot politiki. Več nas bodo upoštevali kot stan, zastopajoč svoje stanovske potrebe, ki jih dobro pozna, kakor pa, če hočemo imeti besedo tudi tam, kjer nimamo kot stan ničesar iskati.

Pav. Flerč.

Šole družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu.

Vodstva Ciril-Metodovih šol v Trstu so izdala skupno letno poročilo osemrazredne deške šole pri Sv. Jakobu, osemrazredne dekliške pri sv. Jakobu in osemrazredne dekliške na Acquedottu, in sicer za šolski leti 1914/1915 in 1915/16.

UČITELJSKI ZBOR.

Deška šola pri Sv. Jakobu. V šolskem letu 1914/15: Državnih učiteljev, v službovanje prideljenih, je bilo 14, učiteljci 2. Od družbe je bilo nastavljenih učiteljev 5, učiteljci 5. Katehetje so bili štirje poleg c. kr. kateheta. V šolskem letu 1915/16: Državnih učiteljev 14, učiteljci 2. Od družbe je bilo nastavljenih učiteljev 5, učiteljci 7. Katehetje kakor prejšnje leto. Mobiliziranih 1914/15 devet, leta 1915/16 pa sedem.

Dekliška šola pri Sv. Jakobu. V šolskem letu 1914/15: Državnih učiteljci 2. Od družbe nastavljenih učiteljci 10. — V šolskem letu 1915/16: enako število učnih oseb. Poleg c. kr. kateheta dva pomožna, prejšnje leto je bil samo en pomožni.

Dekliška šola na Acquedottu. V letu 1914/15: Državnih učiteljci 3. Od družbe nastavljenih učiteljci 10. — V šolskem letu 1915/16: enako število.

KRONIKA.

Deška šola. Šolsko leto 1914/15 je pričelo v neugodnih razmerah normalno sredi septembra. Izbruh svetovne vojne je vplival tudi na to šolo. Učitelji v vojni obveznosti so bili poklicani pod orožje, očetje mnogih učencev so odšli na bojišče, matere pod bremenom skrbi niso imele one odločnosti, ki je potrebna za vzgojo mladine. Marsikatera družina je zapustila Trst. Vendar se je vpisalo začetkom šolskega leta 845 učencev, med letom se jih je oglasilo še 48, tako da je bilo vseh vpisanih 893, 30 več nego prejšnje leto.

Izmed učiteljev je bilo pozvanih pod orožje sedem, med šolskim letom še dva. Eden je bil odpuščen iz vojne službe, eden je padel, dva sta bila ranjena.

Šola je štela v celoti 17 razredov. Poskrbelo se je, da je bilo mogoče uvesti reden pouk, samo v prvih dveh razredih je bil uveden znižan urnik po 13 ur na teden. Težje razmere so nastale ob izbruhu vojne z Italijo, vendar je bilo mogoče tudi v onem težkem času, ko so vsi državni učni zavodi v Trstu zaradi izbruha vojne na bližnji jugozapadni meji države ustavili pouk, na naši šoli vzdržati razmeroma ugodno stanje pouka. Število učencev pa je silno padalo. Izstopilo jih je 231, ki so se razkropili kot begunci v notranje dežele. Vkljub neugodnim razmeram, zlasti zaradi skrbi za prehrano, se je vendar posrečilo, zaključiti leto s primerno dobrim uspehom.

Dne 3. oktobra 1914. je priredila šolska mladina vseh treh šol večer na korist »Rdečega križa« in onih otrok, katerih očetje so pod orožjem. Učenci so izdelali 173 papirnatih podplatov in nabrali 323 kg raznih kovin za vojne namene. Došla je zahvala c. in kr. vojnega ministrstva za to patriotično delovanje.

V šolskem letu 1915/16 se je vpisalo 810 učencev, med šolskim letom se jih je oglasilo še 111, torej vseh 921. Šola je navzlic skrajno neugodnim razmeram napredovala kvalitativno in kvantitativno. Razširila se je v normalno osemrazrednico in zvišala število učencev; v bistvu in formalno pa bo ta šola poleg učnih načrtov preosnovana v ljudsko petrazredno in mešansko trirazredno.

Dne 1. decembra 1915, se je vršila s sodelovanjem otrok vseh treh šol slavnost 67letnice nastopa vlade našega presvetlega cesarja, ki je krasno uspela. V »Tednu Rdečega križa« so nabrali učenci 81 članov, naročili 120 znakov za čepice in 100 slik »Zvesta zaveznika« ter darovali za vojne namene potom hranilnih pušic c. in kr. vojnega ministrstva 188 K 68 vin.

Dekliška šola pri Sv. Jakobu. V šolskem letu 1914/15. se je otvoril sedmi razred. Dne 3. oktobra je priredila šola skupno z deško krasno uspelo šolsko slavnost v Narodnem domu v prid »Rdečega križa«. Učenke, dasi največ iz nižjih slojev, so napletle za vojaške v bojnih vrstah 17 parov volnenih dokolenic in 8 parov zapeljnic, sešile papirnate podplatove 4285 parov. Tudi pri nabiranju kovin so pridno sodelovale. — V šolskem letu 1915/16 se je otvoril osmi razred. Dne 29. septembra so nabirale učenke razne tkanine v vojne svrhe, prve dni decembra so se udeležile v gledališču Fenice semnja za ročna dela; dobiček se je porabil za božičnico junakom na jugozapadnem bojišču. Šola je izvršila razna lepa dela. Lepo je uspela prireditve Družbenih šol 5. marca v Narodnem domu. Sodelovale so učenke v »Tednu Rdečega križa«. V juniju je krasno uspela v Narodnem domu uprizoritev »V kraljestvu palčkov« s strani vseh Družbenih šol. Dekliška šola pri Sv. Jakobu je imela koncem šolskega leta 1914/15 učenk 523, leta 1915/16 pa 623.

Dekliška šola na Acquedotto. V šolskem letu 1914/15. se je otvoril osmi razred. Tudi ta šola se je udeleževala vseh patriotskih prilik in sodelovala pri prireditvah drugih dveh šol. Učenk je bilo leta 1914/15 koncem leta 333, koncem leta 1915/16 pa 483.

RADO MERŠEK †.

Padel je junaške smrti 11. julija 1915. na jugozapadnem bojišču na koroški meji Rado Meršek, učitelj na deški šoli družbe Sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu. Pokojni Meršek je bil rojen v Rocolu iz stare domače tržaške rodovine. Obiskoval je Ciril-Metodovo šolo pri Sv. Jakobu, kjer je pred vojno učiteljeval. Rojen je bil leta 1892. Mlademu junaku časten spomin! — Letno poročilo prinaša na prvem mestu njegovo sliko in topel sestavek v njegov spomin iz peresa šolskega voditelja Vrščaja.

Podatki iz letnega poročila jasno kažejo ogromno delo šol Družbe sv. Cirila in Metoda na tržaških tleh. Kaj bi bilo z vso to našo dečo, ako bi ne bilo Družbinih šol? Izgubljala bi se nam, in drugorodci bi se okoriščali z njo. Eden glavnih stebrov slovenstva v Trstu so šole Družbe sv. Cirila in Metoda, ki pa stanejo tudi obilo denarnih žrtev. Kako so potrebne, pričča dejstvo, da jim je država poslala v pomoč svoje učiteljstvo, ali Družba mora sama še vzdrževati veliko število učnih oseb. Za šole treba denarja. Velika je bila požrtvovalnost Slovencev za šole pred vojno, v času vojne je pač umevno naših skrbi na vse strani toliko, da se ne more posvečati enake pozornosti na to stran, kakor pred vojno, in koliko onih požrtvovalnih Slovencev stoji sedaj v strelskih jarkih in daje življenje za domovino... Podatki iz letnega poročila pa so taki, da vabijo vsakogar, kdor je more, naj bo kjerkoli, da naj prispeva po svojih močeh za Družbo, ki vrši tudi v sedanjih težkih časih svojo nalogo s pomočjo svojega vrliga učiteljstva v vsestranski prid tržaškega slovenstva in je varna straža ogroženi domovini napram tujcu, ki sega tako pohlepno po Trstu. Veliko domovinsko in narodno dolžnost vršijo šole Družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu, zato pa je naša dolžnost in dolžnost države, skrbeti zato, da te šole ostanejo in srečno prebijejo vojno, na kar prisijejo Slovincem v Trstu tudi v šolskem oziru novi časi, ko bo naša država izvajala ravnopravnost in delila pravico vsem enako.

Če glede števila učencev in razredov primerjamo naše šole z državnimi, kjer je vpisanih 900—1000 slovenskih otrok (po uradnih izkazih v »Osserv. Triestino« in »Triester Tagblatt«), dobimo sledeče podatke:

Šola	Število razredov	Število učencev	Poprečno št. učencev enega razreda	Slovencev	Nemcev	Lahov
Slovenska C. M. deška	17	921	54	918	—	—
Slovenska C. M. dekliska pri Sv. Jakobu . .	12	655	54	918	—	—
Slovenska C. M. dekliska Acquedotto .	8	506	56	499	—	—
Vsota	37	2082	56	2061	—	—
Nemška deška P. Lipsia	23	950	41	264 *)	273 *)	284 *)
Nemška dekliska P. Lipsia	25	1046	41	299	257	443
Nemška ul. Fontana	29	1082	37	366	319	401
Vsota	77	3078	39	929	849	1128

*) To so števila iz letnega poročila 1912-13, ko je imela ta šola ob skupnem številu 930 učencev toliko Slovencev, Nemcev in Lahov; razmeroma morejo ta števila veljati — ker letošnjih ne vemo — tudi za leto, ker je razlika med takratnim in letošnjim številom vseh učencev le 20.

Ta razpredelnica nam kaže, koliko naše dece se nahaja na naših slovenskih CM šolah in koliko na državnih nemških. Ker Sv. Jakob tu ne prihaja v poštev, naj ponovimo le naslednje številke; deški razredi na Acquedotto 288, dekliska na Acquedotto 499, nemška šola na Lipskem trgu 264 (iz letnega poročila za leto 1912/13, a že letos baje precej višje), nemška dekliska šola istotam 299, nemška v ulici Fontana 366 slovenskih otrok. Skupaj torej 1716 slovenskih otrok. In kaj pomenja to? Nič več in nič manj, kot da smo tržaški Slovenci v mestu samem, ne

glede na Sv. Jakob prikrajšani za celih pet popolnih osemrazrednic, ki bi nam jih morala vzdrževati tržaška občina in bi izkazovale še vedno nadnormalno povprečno število učencev na vsak razred, namreč 43! A kaj imamo namesto vsega tega? Pet deških razredov in deklisko osemrazrednico z dvema vzporednicama na Acquedotto, kar moramo vzdrževati sami, in kjer je povprečno po 63 otrok stisnjenih v razred, v katerem je prostora za 35 do 40 učencev. To so razmere, ki do neba kriče po pravici, po od pomoči!

Srednješolske vesti.

Dr. Janko Lokar, profesor idrijske realke, ki je bil kot kadet 36. havbičnega polka na severnem bojišču, je od vojnega ministrstva reklamiran za učni oddelek generalnega guvernerstva v Srbiji in je že odpotoval v Belgrad. — Prof. dr. Lokar je sin v pokojnega tovariša Lokarja, nadučitelja na Hrušici pri Ljubljani.

Vojaške vaje za dijake uvedejo tudi v srednje šole v Bosni in Hercegovini.

Zrelostni izpiti za srednje šole z italijanskim učnim jezikom so se vršili na Dunaju 31. julija in 1. avgusta. K izpitu so prišli 4 gimnaziji (trije so prebili izpit, 1 ponavlja čez 6 mesecev), 3 realci in en eksternist (vsi trije prebili) in 2 licejki (obe z dobrim uspehom).

Reforma višjih dekliskih šol na Ogrskem. Ogrsko naučno ministrstvo je izdalo 25. julija naredbo, s katero se reformira organizacija višjih dekliskih šol. Višja dekliska šola preneha kot taka, ostane pa le do četrtega razreda v dosežani obliki. Izza četrtega do osmega razreda se izpremeni šola v deklisko gimnazijo. Uvedena je tudi matura.

Izvestje cesarja Franca Jožefa I. mestnega dekliskega liceja v Ljubljani za šolski let 1914/15 ter 1915/16. — V uvodu so navedeni profesorji tega zavoda, poklicani v vojaško službo. Tople besede so posvečene dne 17. oktobra 1915 pri Wolezidolni v Galiciji padlemu prof. Jos. Bercetu. Pisano je sodelovanje šole in učiteljstva pri vojnih nalogah. — Na liceju je poučevalo 17 učnih oseb, na licejski ljudski šoli 8, v trgovskem tečaju 5. — Koncem l. 1914/15 je bilo na zavodu 329 učenk, koncem l. 1915/16 pa 293, 6 izrednih in 2 privatistki. Odlično sposobnih je bilo 64, sposobnih 229, brez razredbe 3. — Opozarjamo na ta važni zavod, ki skrbi za vzgojo slovenskega ženskega narščaja!

Za nadporočnika je imenovan poročnik dr. Janko Pretnar, profesor na ljubljanskem dekliskem liceju.

Premestitev hrvatske gimnazije iz Pazina v Volosko? Kakor nam pišejo, bo premeščena hrvatska gimnazija iz Pazina v Volosko.

Iz naše organizacije. Kranjsko.

UČITELJSKI KONVIKT.

Letnino za 1916 so plačali ti-le p. n. tovariši in tovarišice: Mahkota Anton, Voklo, 2 K; učiteljstvo meščanske šole v Krškem 10 K; Ažman Josip, Sirknik Hermina in Potočnik Uršula, Breznica 6 K; Reich Josip, Dol pri Ljubljani,

2 K; Valenta Božidar in Trost Fran, Ljubljana, 4 K; Ivan Petrič, Sp. Šiška, 4 K; Vrezec Josip in Pogačnik Franjca, Ribno pri Bledu, 4 K; Benedičič Ivan in Marija, Škocijan pri Mokronogu, 4 K; Grilc Gabrijel, Studenec pri Radni, 2 K; Kavčič M. za učiteljski zbor dekliske šole v Idriji, 8 K; Verbič Fran, Savina, 2 K; Muren Janko, Drašiči, 2 K; Dovgan Marica, Zagorje pri St. Petru na Krasu, 2 K; Pavčič Anton, Kostanjevica na Dolenjskem, 2 K; Horvat Rudolf, za učiteljski zbor deške šole v Trnovem na Notranjskem, 8 K; Papler Ivana in Marija Antončič, Borovnica 4 K; Rudolf Janko, St. Vid pri Vipavi, 2 K; Tom an Janko, Moravče, 2 K; Potokar Fran, Dragatuš pri Črnomlju, 2 K; Bartel Matija, Erz in Ana in Sever Alojzija, Semič, 6 K; Bezeljak Frančiška in Košiča Katarina, Žaljna na Dolenjskem, 4 K; Kraigher Helena, Matenjvas pri Prestranku, 2 K; Juvanec Ferdinand, Postojna, 4 K; Zajec Josip in Kalin Marija, Veliki Gaber, 4 K; Jezeršek Janko, Križe pri Trzihu, 2 K; Zavri Valentin in O m an Ernestina, Begunje na Gorenjskem, 4 K. Skupaj 98 K. Hvala!

Darila »Učiteljskemu konviktu«: Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice, 50 K; g. Janko Česnik, trgovec v Ljubljani, 15 K; Jakob Kovaričič, učitelj pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, 10 K; Josip Topolovšek, učitelj v n. in grajščak, 10 K; nadučitelja Josipa Bozjevi dediči v Ljubljani, 13:20 K. Bog plati!

Društveni vestnik. Skupne zadeve.

Slovenska Šolska Matica. Publikacije S. Š. M. za l. 1915 bodo ta mesec dotiskane. Zaradi vojnih razmer (pomankanje stavcev) se je tisek zakasnil. Pa udi vsi p. n. poverjeniki še niso storili prevzete dolžnosti. Poverjeniki nekaterih okrajev so na bojnem polju. V takih slučajih naj priskoči okrajno učiteljsko društvo na pomoč in pobere letnino (4 krone). Do danes še iz naslednjih poverjeniških okrajev nismo sprejeli za l. 1915. letnino: Kranjsko: Črnomelj, Kamnik, Sodražica, Kranj, Krško, Ljubljanska okolica, Cerknica-Logatec-Lož, Idrija, Vipava. — Štajersko: Brežice, Kozje, Ljutomer, Mareberk, Mariborska okolica (desni in levi Dravski breg), Ptuj, (desni Dravski breg), Šoštanj, Vransko. — Goriško: Goriška okolica, Komen, Sežana, Bovec, Kobarid, Tolmin. — Istra: Koper, Kastav, Kvarnerski otoki, Pazin. — Trst: deške in dekliske šole.

Za poverjenike, ki so mobilizirani, naj pobere letnino njih voditelji, ali njih namest-

niki v službi, ali kdorkoli. Sme se pa poslati letnina tudi kar naravnost Slovenski Šolski Matici v Ljubljano.

Kranjske vesti.

—r— **Deželni sadjarski nadzornik Humek.** »Slovenec« poroča: Kakor zve mo iz deželne bolnišnice, se je stanje g. deželnega sadjarskega nadzornika Dav. Humka v toliko izboljšalo, da je izven nevarnosti; pač pa bo moral ostati še dalje časa v bolnišnici.

—r— **Rojstvene šestdesetletnice** tovariša Jakoba Dimnika sta se spomnila z iskreno pisanima noticama tudi ljubljanska lista »Slovenski Narod« in uradna »Laibacher Zeitung«. — Tovariš Dimnik je dobil od vseh strani mnogo čestitk od tovarišev in prijateljev.

—r— **Na Rakovniku.** S prihodnjim šolskim letom se prične zopet reden pouk na zasebni deški ljudski šoli v salezianskem zavodu na Rakovniku.

—r— **Počitniško dnevno zavetišče** za otroke ljubljanskih šol so otvorili dne 7. t. m. ob osmih zjutraj. Babilne prostore ima v Cerkveni ulici in v poslopju druge mestne deške ljudske šole, ki jih je vojaška oblast v ta namen radovoljno dala na razpolago. Tu se pripravlja tudi zavetiška kuhinja za opoldansko prehranitev gojencev. Zavetišče ima svoje igrišče, zabavišče in kopališče v Hribarjevem gaju, kjer bodo otroci v lepem vremenu večinoma ves dan na svežem zraku, seveda vedno pod nadzorstvom učiteljstva. — Mnogo je še otrok, ki sodijo v zavetišče, pa še niso priglajeni. Starši se na to opozarjajo z dostavkom, da se vpisovanje nekaj dni še vrši, in sicer na vodstvu zavetišča na drugi mestni deški ljudski šoli na Cojzovi cesti, in sicer od osmih zjutraj do šestih popoldne.

—r— **Umetniški kovinski oddelki.** Opažali so na pristojnih mestih ponovno, da stolžeje posestniki stare kovinske izdelke, ki jih je treba oddati v vojnokovinske zbirke, tako da ni več mogoče spoznati, kakšni so bili. Ker je mogoče, da se med njimi nahajajo predmeti, ki imajo umetniško in starinsko vrednost, se je bati, da na ta način lahko za vselej izginejo velike vrednote. Po tozadevnih veljavnih odredbah pa se izključijo kovinski predmeti umetnostno-zgodovinske vrednosti od oddaje za vojne zbirke, ako jim more prisoditi nalašč v to svrhu določeni uradni izvedenec starinsko in umetniško vrednost. Da se domači spomeniki kolikor mogoče obvarujejo pogina, je nujno priporočati, da privatne stranke ne razdejavajo same starih kovinskih predmetov. Za uradno določbo eventualnih umetniških vrednot je določen od c. kr. centralne komisije poleg njenega c. kr. deželnega konservatorija še ravnatelj kranjskega deželne muzeja »Rudolfinum«, prof. dr. Jos. Mantuani v Ljubljani, Bleiweisova cesta 24.

—r— **Šola na Rakovniku v Ljubljani.** Vodstvo 5razredne ljudske šole s pravico javnosti na Rakovniku prične jeseni zopet z rednim poukom. Za sprejem v zavod naj se pošljejo prošnje na vodstvo zavoda še v tekočem mesecu ali vsaj prve dni prihajajočega meseca.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Ministrstvo javnih del je pooblastilo rudniško ravnateljstvo v Idriji, da prevzame tudi za šolsko leto 1916/17 za pouk na rudniški ljudski šoli suplentinje: Marijo Tušarjevo, Frančiško Mačkovškovo, Marijo Sinkovčovo, Martino Deželovo, Edvardo Bloudekovo, Frančiško Rejčevno, Dorotejo Kovarčevno, Leopoldino Novakovo in Antonijo Trpinovo. Na novo vstopi absolvirani učiteljski kandidati Ivan Lapajne kot suplent. — Provizorična učiteljica Amalija Erkerjeva iz Koprivnika je dodeljena enorazrednici v Svetlem potoku.

—r— **Pismo velikega admirala Hausa.** Voditelj I. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani, tovariš Jakob Dimnik, je poslal velikemu admiralu g. A. Hausu letošnje izvestje svoje šole. Prejel je na to naslednje lastnoročno in v slovenskem jeziku pisano pismo: Vaše velerodje! Za poslani Letni poročili 1914/15 in 1915/16 blagovalete sprejeti mojo najsrčnejšo zahvalo, istotako tudi za Vaš spis, katerega ste določili moji osebni. Če se v istem moja dela veliko višje cenijo, kakor zaslužijo, moram to pač pripisovati samo patriotičnemu navdušenju, ki navdaja i Vaše srce in katero se tako vrlo trudite v srcih šolske mladine vzbuditi in povišati, za kar Vam je zahvala in priznanje vseh gotova, ki ono lepo deželo Kranjsko s svojim vrlim in hrabrim prebivalstvom tako ljubijo, kakor jaz. — Z odličnim spoštovanjem beležim Vašemu velerodju vdani — A. Haus l. r., veliki admiral.